

"Cenab-ı Hakk'ın ismi, zat-ı akdesine ayn olduğu cihetle lâfza-i celal, sıfat-ı ayniyeye işarettir." İzah eder misiniz?

"Cenab-ı Hakk'ın ismi, zat-ı akdesine ayn olduğu cihetle lâfza-i celal, sıfat-ı ayniyeye işarettir."(1)

Allah ism-i şerifi, **Cenab-ı Hakk'ın bizzat zatına delalet eden bir isimdir.** Bu sebeple, Allah ism-i şerifi sıfat-ı ayniyeye işaret etmektedir. **Aynî sıfatlar**, yalnızca Allah'a mahsus olup, başka varlıklarda bulunmayan sıfatlardır. Bu sıfatlara **zatî sıfatlar** da denilir. Bu sıfatlar şunlardır: **Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Kıyam bi-nefsihi ve Muhalifetün li'l-havâdis.**

Allah ism-i şerifinin bu sıfatlara işaret etmesinin izahı şu şekildedir:

Bu kâinatın sahibi ve bu âlem sarayının sultanı ve bu mülkün maliki olan zatın adı **Allah**'tır. Ve O, kitabında kendinden bahsederken "**Enallah**" yani "**Ben Allah'ım**" demektedir. Bu ismi diğer isimlerden ayıran bazı özellikleri vardır. Biz konumuz ile ilgili özelliklerine vurgu yapacağız.

1. Allah ism-i şerifi, esmâ-i hüsnâ içinde asıl olup, diğer isimler bu isme izafe edilmektedir. Mesela: "**Şafi, Allah'ın bir isimdir.**" denilir; ama "**Allah, Şafi'nin bir isimdir.**" denilmez. Ya da "**Rahman, Allah'ın bir isimdir.**" denilir; ancak "**Allah, Rahman'ın bir isimdir.**" denilmez. Yani Allah ismi asıl olup, diğer isimler ise ona izafe edilmektedir.

2. Allah ism-i şerifi, **ism-i alemdir, yani özel isimdir.** Mecaz yoluyla da olsa başkası için bu isim kullanılamaz. **Bu isim Allah'a has ve ancak ona işaret eden bir isimdir.** İlahlık davasına kalkışan Firavun dahi "**Ene rabbükümü'l a'la**" (*Ben sizin yüce Rabbinizim!*) demiş; fakat "**Enallah**" (**Ben Allah'ım!**) diyememiştir. Allah'ın "**Rab**" ismini kullanırken; "**Allah**" ismini kullanmaya cüret edememiştir.

Yine Mekke müşrikleri Kâbe'nin etrafını 360 putla doldurmuşlar, her birine farklı isimler vermişler, ama hiçbirine "**Allah**" diyememişlerdir. Demek **bu isim ancak ve ancak Allah'a mahsus bir isimdir.**

3. Zikrettiğimiz iki sebepten ötürü, imana girmek kelime-i şehadet ile mümkündür; imanın temeli olan kelime-i şehadet de ancak Allah ismi ile kabul olmaktadır.

Mesela:

Bir gayri müslim, Müslüman olmak için **“Eşhedü enlâ ilahe illallah...”** yerine *“Eşhedü enlâ ilahe ille-r Rahman”* veya *“Eşhedü enlâ ilahe ille-l Melik”* dese İslam’a girmiş olmaz. Çünkü **Allah** ismi, tek ve ortaksız olarak Cenab-ı Hakk’ın zatını ifade eden has bir isimdir. Has isimlerde ortaklık manasını düşünmek mümkün değildir. Bunun için bu isimde hakiki bir tevhid vardır. Diğer isimlerde ise bu hakiki tevhid olmadığından ve onlar ile Allah’ın birliği tam manasıyla ikrar edilmediğinden dolayı iman kabul edilmez.

4. Bu özellikleri sebebiyle Allah isminin manasında bir toplayıcılık vardır; diğer isimlerde ise bu toplayıcılık yoktur. Diğer isimler sadece bir manaya işaret ederler. Mesela, **“Hadi”** ismi sadece *“hidayet veren”* manasında, **“Nafi”** ismi sadece *“menfaat veren”* manasında, **“Halik”** ismi ise sadece *“yaratıcı”* manasındadır. Fakat **Allah** ismi, bunlardaki ve diğer bütün isimlerdeki manaların hepsini toplu bir şekilde ifade eder. **Şöyle ki:**

Nasıl ki **“Güneş”** dediğimizde yedi renk, ısı ve ışık gibi sıfatlara sahip olan bir ışık kaynağı aklımıza gelir ve bu sıfatları kendinde bulunduramayan Güneş olamaz.

Aynen bunun gibi, **“Allah”** ismi denildiğinde de bütün kemal sıfatları ve isimleri kendinde bulunduran **Zat-ı Akdes** akla gelir. Bu isim ve sıfatları kendinde bulunduramayana **Allah** denilemez. Yani **Allah** olabilmesi için **Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Kıyam bi-nefsihi ve Muhalifetün li’l-havâdis** gibi sıfatlara sahip olması gerekir. Bu sıfatlara sahip olmayana **Allah** denilemez. Hatta bu sırdandır ki, bu manadaki topluluğu düşünerek **“Allah”** diyen bir kimse Cenab-ı Hakk’ı bütün isim ve sıfatlarıyla zikretmiş olur.

NETİCE: İşte **“Cenab-ı Hakk’ın ismi, Zat-ı Akdesine ayn olduğu cihetle lâfza-i celal, sıfat-ı ayniyeye işaretir.”** cümlesinde anlatılmak istenen mana budur. **Allah** ism-i şerifi sadece ve sadece Zat-ı Akdes olan **Allah** için kullanılmıştır. Diğer isimler mecazî olarak mahlûklara verilebilirken, bu isim sadece **Allah’a** mahsus kalmış ve O’na işaret etmiştir.

Yani bu isim sadece Zat-ı Akdes’e mahsustur. Ona mahsus olması cihetiyle de O zatın aynî olan sıfatlarına işaret etmektedir. Yani Güneş’in ışısız, ısısız ve yedi renksiz olması düşünülemez gibi, **Allah’ın** da **Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Kıyam bi-nefsihi ve Muhalifetün li’l-havâdis** sıfatlarına sahip olmaması düşünülemez. **Zira bu sıfatlara sahip olamayana Allah denilemez.** Madem ona **“Allah”** denilmiş, o halde bu sıfatların tamamına sahiptir ve bu sıfatlar O’nun zatının sıfatlarıdır. Yani aynî ya da diğer ismiyle zatî sıfatlarıdır.

(1) bk. [İşarat’ü-l İcaz, Fatıha Sûresi.](#)